

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
АРХИТЕКТОНСКИ ФАКУЛТЕТ

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Предмет: Реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата Снежане Д. Веснић

Одлуком Наставно-научног већа Факултета бр. 01-503/2-6.2 од 12.03.2018. године, именовани смо за чланове Комисије за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Снежане Д. Веснић под насловом:

**ФИЛОЗОФИЈА И ЕСТЕТИКА АРХИТЕКТОНСКОГ КОНЦЕПТА:
ОБЈЕКТ СТВАРНОСТИ И ОБЈЕКТ ИЛУЗИЈЕ**

Након прегледа достављене Дисертације и других пратећих материјала и разговора са Кандидатом, Комисија је сачинила следећи

РЕФЕРАТ

1. УВОД

1.1. Хронологија одобравања и израде дисертације

Школске 2012/2013. године у зимском семестру, кандидаткиња је уписала Докторске академске студије архитектуре (основна област истраживања: архитектура и урбанизам, а ужа научна област истраживања: студије архитектуре).

На основу члана 98. Статута Архитектонског факултета у Београду (“Сл. билтен Факултета”, бр. 105/15-пречишћен текст и 98/14), а у вези са чланом 28. и чланом 29. Правилника о докторским студијама (“Сл. билтен АФ”, бр. 102/14) и Одлуком Већа докторских студија Архитектонског факултета у Београду од 14.12.2015. године, Наставно научно веће Факултета је, на седници одржаној 21. 12. 2015. године, донело одлуку бр. бр. 01-2222/2-4.24 којом је образована Комисија за оцену научне заснованости теме докторске дисертације кандидата, Снежане Д. Веснић, дипл. инж. арх., под насловом „Филозофија и естетика архитектонског концепта: објект стварности и објект илузије”, у следећем саставу:

- др Владан Ђокић, ментор
редовни професор, Универзитет у Београду – Архитектонски факултет
- др Владимир Мако, председник Комисије
редовни професор, Универзитет у Београду – Архитектонски факултет
- др Петар Бојанић, члан Комисије
научни саветник, Универзитет у Београду, Институт за филозофију и
друштвену теорију
- Академик Бранислав Митровић,
професор емеритус, Универзитета у Београду, Архитектонски факултет
- Dr Ivana Wingham, Principal Lecturer
Architecture, University of Brighton, UK

На основу члана 30. Закона о високом образовању (“Сл. Гласник РС”, бр 76/05, 100/07 – аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15- аутентично тумачење и 68/15), а у вези са чланом 100. Статута Архитектонског факултета у Београду (“Сл. билтен АФ”, бр. 105/15 – пречишћен текст), чланом 31. Правилника о докторским студијама Архитектонског факултета у Београду (“Сл. билтен АФ”, бр. 102/14) и сагласности Већа научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду од 09.02.2016. године, Наставно научно веће Факултета је, на седници одржаној 22.02.2016. године, донело одлуку број 01-176/2-1.4 да се Снежани Д. Веснић, дипл. инж. арх., одобрава рад на теми докторске дисертације, под насловом „**Филозофија и естетика архитектонског концепта: објект стварности и објект илузије**” и да се за ментора именује др Владан Ђокић, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду.

Завршену Докторску дисертацију кандидаткиња, уз сагласност ментора, предаје на Веће докторских студија 05.03.2018. године.

На основу члана 101. и члана 102. Статута Архитектонског факултета у Београду („Сл. билтен АФ”, бр.116/17 - пречишћен текст), члана 37. Правилника о докторским академским студијама (“Сл. билтен АФ”, бр. 102/14) и Одлуке Већа докторских студија Факултета од 05.03.2018. године, Наставно-научно веће Факултета је, на седници одржаној дана 12.03.2018. године, донело одлуку број 01-503/2-6.2 да се образује Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидаткиње Снежане Д. Веснић под насловом „**Филозофија и естетика архитектонског концепта: објект стварности и објект илузије**” у саставу:

- др Владан Ђокић, ментор
редовни професор, Универзитет у Београду, Архитектонски факултет
- др Владимир Мако, председник Комисије
редовни професор, Универзитет у Београду, Архитектонски факултет

- др Петар Бојанић, члан Комисије
научни саветник, Универзитет у Београду, Институт за филозофију и друштвену
теорију

- Дејан Миљковић, члан Комисије
редовни професор, Универзитет у Београду – Архитектонски факултет

1.2. Научна област дисертације

Докторска дисертација припада образовно-научном пољу *техничко-технолошких наука*, научној области *Архитектура* уже научне области: Архитектонско пројектовање и савремена архитектура, за коју је матичан Архитектонски факултет у Београду.

Ментор предметне дисертације је др Владан Ђокић, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду. Компетенције ментора за вођење ове предметне докторске дисертације одређују референце наведене у наставку:

1. G. Mickovski, V. Djokic, „Okruženje ured za osiguranje radnika u Skopju arhitekta Drage Iblera, 1934,“ *Prostor*, Vol. 23, No. 1 (49), pp. 82-95, 2015. ISSN 1330-0652 (Print), ISSN 1333-9117 (Online).
2. P. Bojanić, V. Djokić, „La Philosophia Architettonica,“ *Rivista di estetica*, LabOnt, Rosenberg & Sellier Editori, Torino, Vol. 55, n. 1, pp. 81-88, 2015. ISBN 9788878853744.
3. S. Marošević, D. Milićević, V. Djokić, M. Šoškić, „Value Framework for Evaluation of Land Banks/Funds,“ *Geodetski vestnik*, Vol. 58 (3), p.568-577, 2014. ISSN 0351-0271.
4. Z. Gospavić, J. Gucević, O. Vasović, V. Djokić, „Mortgage market in the Republic of Serbia: Present situation and prospects,“ *Geodetski vestnik*, Vol. 57 (1), pp.85-96, 2011. ISSN 0351-0271.
5. P. Bojanić, V. Djokić, „L'institution revolutionnaire“. О 'prevratu', nasilju in instituciji pri Gillesu Deleuzu,“ *Filozofski vestnik*, pp. 223-234, 2011. ISSN 0353-4510.

1.3. Биографски подаци о кандидату

Снежана Веснић (Лазаревац, 1974.) је на Архитектонском факултету Универзитета у Београду 2000. године, са дипломским радом *Архитектонско-урбанистички модели за реконструкцију јавних степеништа у Ужицу* (1/12 пројеката на *Contract World Award 2001*, Хановер, Немачка; реформа наставног плана и програма, изложба радова – репрезентативни модел, АФ Београд, 2001). На Универзитет уметности у Београду – Факултет примењених уметности и дизајна, одсек Унутрашња архитектура, уписала се 1995. Током паралелних студија, активно се бавила истраживањем на пољу концептуализације архитектонске и ликовне форме, редовно излагала на годишњим изложбама ФПУД и учествовала у раду ликовних колонија. На магистарске студије, Архитектонско и урбанистичко пројектовање, уписала се 2001., а на докторске академске студије – Архитектура и урбанизам, Универзитет у Београду – Архитектонски факултет, уписала се 2012.

На Архитектонском факултету у Београду, у периоду 1996–2000. била је студент демонстратор, а 2001/2002. запослена је као сарадник у настави на Катедри за архитектонско пројектовање. 2014/2015. године поново је радила као сарадник у настави, а од 2016. запослена је у звању асистента на Департману за архитектуру. Активно учествује у настави и на припреми курикулума за предмете Простор и облик, Архитектонско пројектовање и Студио пројекат. Сарадник је на предмету Филозофија на мастер студијама. Одржала је више предавања по позиву на теоријским пројектантским предметима. Редовно учествује на међународним конференцијама и објављује радове у стручним часописима и публикацијама.

Развијајући самосталну пројектантску праксу, 2000. године оснива студио „Неоархитекти“, са В. Миленковић и Т. Стратимировић (www.neoarhitekti.net). Добитник је бројних награда на архитектонско-урбанистичким конкурсима као и признањима за стручна остварења. Бави се архитектонским пројектовањем и теоријским истраживањем филозофије и естетике у архитектури, посебно негујући конкурсну праксу, а различите пројекте интердисциплинарног карактера је публиковала у земљи и иностранству („A10“ магазин, „AND“ магазин, „Форум“, Салон Архитектуре, Венецијанско бијенале архитектуре, Malta Design Week, Thessaloniki Biennale of Architecture). У периоду 2001–2016. ради на стратегијском планирању у „Астра Симиту“, као технички директор ПС „Станком“ и као одговорни пројектант у „Неимар В“, „Terra Engineering“ и „ScarDeck Engineering“. Од 2001. сарадник је Министарства за област туризма и услуга Владе РС, на пословима категоризације туристичких објеката. У току 2017. радила као експерт НАЛЕД-а на реформи и примени Закона о планирању и изградњи. Члан је струковних организација УАС-а, ДАБ-а и ИКС-а (лиценца 300 В370 05).

Још као студент, добила је више награда на архитектонско-урбанистичким конкурсима, од којих је најзначајнија *7th International Student competition IFHP* „Accommodating Differences in Pluralistic Society“, Belfast 1994 *Award* (II награда, са А. Станковић). Била је ментор на радионицама EASA 2000 Antwerpen, Rotterdam, EASA 1999 Kavalla, Greece, EASA 1998 Malta.

Учествовала је на више од 20 ауторских професионалних архитектонско-урбанистичких конкурса, са три награде у међународној и осам награда у националној конкуренцији: „РТС меморијал“ (I награда, 2013.), „Панорамски лифт“, Херцег Нови (1/4 равноправни откуп 2014.), „Нове капије града / Le nuove porte di Belgrado“ (II награда, 2005.), „ГТЦ центар - Блок 19а“, Нови Београд (специјална награда, 2005.), МФЦ „Ушће“, Нови Београд (II награда, 2004.), „Гимназија“, Краљево (II награда, 2002.), „Патријаршија СПЦ и Парохијски дом Храма и цркве Св. Саве“, Београд (специјална награда 2002.), „Трг галерија Матице Српске“, Нови Сад (I награда, 2001.), „Богословија, Хиландарски метох“, Ниш (I награда, 2000.), „Пословни ZERTER центар“, Бањалука (III награда, 1999.), „Пословни комплекс Дипос“, Београд (II награда, 2017.).

У току професионалне каријере реализовала је више објеката, од којих се издвајају: Пословна зграда компаније *TEXTIL*, Ужице (2007), Стамбени објект у експерименталном биоклиматском стамбеном насељу *ЈУГОВИЋЕВО*, Нови Сад, (2014), Реконструкција Галерије *ШТАБ*, Бранков мост, Београд (2013), Ентеријери

DOUBLE компаније *TEXTIL*, Нови Београд, (2010. и 2015.), Ентеријер *МАРКЕР*, Нови Београд (2011) и *ВИЛА ПАВЛОВИЋ*, Златибор (2018).

Добитник је „Награде Компаније Новости“ за најбоље архитектонско остварење у 2007. години, Награде инжењерске коморе „Признања за ентеријер 33. Салона архитектуре МПУ“, Београд, 2011., „Признања за архитектуру“ 29. Салона архитектуре МПУ, Београд, 2007., „Признања за пројекат“ 27. Салона архитектуре МПУ, Београд, 2005. и „Награде Инжењерске коморе Србије 2008 за најуспешније остварење на почетку каријере“.

Објект Компаније *TEXTIL* у Ужицу номинован је за „Mies van der Rohe Award 2009.“

www.neoarhitekti.net

www.concept-architecture.com

2. ОПИС ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. Садржај дисертације

Докторска дисертација „**Филозофија и естетика архитектонског концепта: објект стварности и објект илузије**“ изложена је на **353** нумерисаних страница, има укупно 101648 речи, 759 напомена и 21 илустрацију. У делу који претходи нумерисаном делу рада дати су: апстракт на српском и енглеском језику и садржај на српском и енглеском језику. Основни текст дисертације, са илустрацијама и графичким прилозима дат је на укупно 319 страница. Након основног текста следи списак коришћене литературе, прилози, биографија кандидата и изјаве.

Докторска дисертација има три дела: *Увод*, *Приказ и интерпретацију резултата истраживања* која са састоји из четири дела и *Закључна разматрања*.

Увод под називом „Концепт и контекст. Стварност архитектуре“ садржи три целине, и то: Анализа: тема, предмет и проблем, Формулација: циљ, задатак, метод, литература и Поставка: хипотеза и структура.

Приказ и интерпретацију резултата истраживања структуриран је у четири целине, од чега друга, „Лик и фигура концепта“, и трећа, „Лепота концепта“, чине комплементарне или наспрамне формације за читање. Почетна целина „Конструисање аутора“ представља увод у читање или свеобухватни контекст истраживања, а четврта целина представља истраживачки пројект, односно филозофско-естетску платформу рада, под називом „Филозофско-естетска платформа архитектке: савршени сан“.

„Архитектонски концепт: објект стварности и објект илузије“ је закључак дисертације.

Дисертација је подељена главе и поглавља, која су прегледно систематизовани у односу на концепт рада и то у укупно седам целина, на следећи начин:

УВОД: КОНЦЕПТ И КОНТЕКСТ. СТВАРНОСТ АРХИТЕКТУРЕ

Анализа: тема, предмет и проблем

Формулација: циљ, задатак, метод, литература

Поставка: хипотеза и структура

0 КОНСТРУИСАЊЕ АУТОРА

- 0.1 Интерпункција: реч и парадокс
- 0.2 Пирамида и сан
- 0.3 Деконструкција интуиције
- 0.4 Недостатак у вишку. Могућност грешке

I. ЛИК И ФИГУРА КОНЦЕПТА

1.1 Питање: Објект?

- 1.1.1 *Једно*
- 1.1.2 Елементарне и партикуларне честице
- 1.1.3 Концепт или концепције: его и воља

1.2 Проблем субјективности

- 1.2.1 Пројектовање концепта
- 1.2.2 Контингентност интуиције
- 1.2.3 Рекурзија субјекта и објекта

1.3 Други објект. Двострукост рефлексije

1.4 Процес

- 1.4.1 Морфогенеза хаоса
- 1.4.2 Стабилност апстракције. Асиметрија концепта
- 1.4.3 Чисто беспредметно

II. ЛЕПОТА КОНЦЕПТА

2.1 Жеља за формом

- 2.1.1 Геометрија концепта
- 2.1.2 Момент / место суперсиметрије
- 2.1.3 Антиформа

2.2 Естетика нестајања субјективности

- 2.2.1 Страст илузије
- 2.2.2 Самокомплетирање у виртуелном

2.2.3 Идеална суштина фикције

2.3 *Друго. Безусловно савршенство*

2.4 **Феномен аутономије времена**

2.4.1 Могућност бескраја

2.4.2 МЕТА: концепт континуитета

2.4.3 Изван облика: сан

III. ФИЛОЗОФСКО-ЕСТЕТСКА ПЛАТФОРМА АРХИТЕКТЕ: САВРШЕНИ САН

3.1 Деконструкција идеје

3.2 Конструисање концепта

3.3 Бесконечно у коначном – естетика пројекције

3.4 Виртуелно у реалном

IV. ЗАКЉУЧАК:

АРХИТЕКТОНСКИ КОНЦЕПТ: ОБЈЕКТ СТВАРНОСТИ И ОБЈЕКТ ИЛУЗИЈЕ

БИБЛИОГРАФИЈА

ПРИЛОЗИ

БИОГРАФИЈА АУТОРА

Изјава о ауторству

Изјава о истовестности штампане и електронске верзије докторског рада

Изјава о коришћењу

2.2. Кратак приказ појединачних поглавља

Докторска дисертација структурирана је у три основне целине: Увод, Приказ и интерпретација резултата истраживања, и Завршна разматрања закључака и препорука. Библиографски подаци налазе се крају рада.

Увод у форми апстракта истраживања садржи три дела: 1) Анализа: тема, предмет и проблем; 2) Формулација: циљ, задатак, метод, литература; 3) Поставка: хипотеза и структура. У уводном апстракту обухваћене су: претходна анализа информација о предмету и проблему истраживања, објашњење предмета и проблема истраживања, систематизација референтне литературе, излагање циљева и задатака научног рада, основне научне хипотезе и подаци о методолошком приступу и примењеним методима,

поступцима и техникама, као и процена научне оправданости и очекиваних резултата истраживања. Осим тога, у уводу се даје тематски оквир, одређује и објашњава истраживачка позиција, и читалац се посебно уводи у контекст архитектонске стварности.

Приказ и интерпретација резултата структурирани су у четири целине: *Конструисање аутора*, *Лик и фигура концепта*, *Лепота концепта* и *Филозофско-архитектонска платформа архитекте: савршени сан*. Уводни и завршни део дисертације (*Конструисање аутора* и *Филозофско-архитектонска платформа архитекте: савршени сан*) одређују свеукупни контекст који је пројектован за ову дисертацију и њено исходиште. Прва целина *Конструисање аутора* представља увод у рад, и почетак је истраживања у коме се поставља филозофско поље архитектонског субјекта и интердисциплинарни оквир у коме се истражује архитектонски концепт. У уводу се разматра питање савремене дефиниције субјекта архитектуре, док завршни део приказује могуће дело архитектуре – архитектонски сан, чијим се посредством приказује видљивост филозофије и естетике архитектонског концепта. Дакле, оквир теза је постављен између субјекта и објекта (архитектуре), и те две целине чине оквир за два наспрамна дела рада. У првом делу рада *Лик и фигура концепта* тумачи се конституисање и креирање концепта, генеза и филозофија архитектонског концепта. У другом делу под насловом *Лепота концепта* испитује се постојање концепта у спољашњем, стварном свету: оно чиме се појављује, позиција коју заузима и рефлексија његове изложености и сувереног деловања, или естетика архитектонског концепта. Последњи део или четврта целина рада насловљена као *Филозофско-архитектонска платформа архитекте: савршени сан* представља завршницу истраживања, где се посредством експерименталног пројектног модела гради теоријско-пројектантска, филозофско-естетска платформа, као ново полазиште и уједно исходиште: *нови концепт*.

У уводној целини, *Конструисање аутора*, тематизује се филозофско поље архитектуре-субјекта, и то као место транспоновања и прерађивања филозофског мишљења и теорија у архитектонска промишљања и стратегије, уз једновремено испитивање капацитета *архитектонске субјективности*. Полази се од истраживања капацитета језика да објасни фундаменталне филозофске и архитектонске теме, те да посебно дефинише прецизну појмовну структуру која даје оквир овој дисертацији. Циљ једне врсте одређења, територијализације и центрирања архитектонског субјекта отвара се питањима *ко је субјект архитектуре*, прецизније „ко је аутор“ или *шта је архитектура* (анатомија: структура и организација, састав, склоп, конституција и конструкција) *аутора архитектонског објекта*? Разматра се модел, феноменологија, настајање/а (и циклично нестајање) и дometи архитекте и његове субјективности. У овом делу рада, посредством и употребом актуелних филозофских и архитектонских концепција, конституише се субјект-аутор архитектуре, као *јединица* или Једно (наступајуће) мноштвено цело у процесу настајања (објекта) архитектуре. Уводни део рада има четири главе: *Интерпункција: Реч и парадокс*, *Пирамида и сан*, *Деконструкција интуиције* и *Недостатак у вишку. Могућност грешке*. У њима се анализирају и интерпетирају савремене концепције субјекта архитектуре и стратегије конституисања субјективности.

Први део рада *Лик и фигура концепта* представља процес реконструисања порекла и настајања „концепта“. У истраживање се уводе концепти „субјект“ и „објект“

архитектуре и филозофије, а њихов однос поставља се као пресудан за настајање, природу (кретање и померање) и карактер (форму и идентитет) архитектонског концепта. Тумачење „субјективног“ наспрам „објективног“ полази од разматрања природе стварног и илузивног односа субјект-објект (у складу са Адорном), разоткривајући њихове идентите, али и (не)идентичности у оквиру овог односа. У преклопљеним границама њихових тела и простора деловања појављује се време конституисања концепта, у потрази за интегрисањем стања оригиналног (субјективног) *лика* и јединственом (објективном) *фигуром* архитектонског концепта. У овој целини рада постављају се и објашњавају, кроз симулацију концептуалног и пројектантског процеса, архитектонско тумачење субјективности и аутора. Истовремено, у овом делу истраживања пројектују се синтагме „први објект“ и „други објект“.

Први део рада дат је у четири главе, од којих три имају по три поглавља, док је глава „*Други објект*“. *Двострукост рефлексије* постављена у симетрији с главом другог дела рада под насловом *Друго. Безусловно савршенство*. На исти начин структуриран као и први део, други део рада *Лепота концепта* указује на могућност паралелног читања глава и поглавља ова два дела рада. Симетричност централног тела рада, то јест паралелизам глава и поглавља првог и другог дела упућује на везе и односе концепција, али и на повезаност резултата рада, који стварају целовит и јединствен истраживачки систем.

У другом делу рада *Лепота концепта* тумачи се савршенство архитектонског концепта трагом Шелингове поставке *лепоте као најбезусловнијег свршенства које нека ствар може да има*, где се доказује да „лепота концепта“ сублимира (чини Једним) савршенство појавности филозофије објекта и јединствену естетику стварног и имагинарног архитектонског субјективитета. У том делу дисертације испитује се карактер или идентитет архитектонског концепта, његова аналогна и дигитална природа, стварна и виртуелна *естетика*, његов однос према *спољашњем свету*, затим облици контекстуализације и дихотомија, али и аутономна егзистенција у архитектонском и филозофском метапростору, али и времену, којем ова припада. Дакле, концепт као *Једно* у стварном свету, као чиста филозофија и чиста естетика. Други део рада састоји се из четири главе: *Жеља за формом*, *Естетика слома субјективности*, *Друго. Безусловно савршенство* и *Феномен аутономије времена*.

Завршни део рада, у симетрији са уводном целином, представља аналитички прилог у форми експерименталног пројекта који прати теоријско разматрање и приказује закључке постављених хипотеза. У делу *Филозофско-естетска платформа архитектке: савршени сан*, практичним истраживањем у склопу пројекта истовремено се преиспитују теоријски постављене хипотезе и добијени резултати, а проверавају се и концепцијске и методолошке претпоставке у форми пројекта. Архитектонским техникама испитује се и проверава могућност бележења и превођења „савреног сна“ ради испитивања граница стварности и илузије (и достигнутих теоријских закључака) архитектонског концепта.

У Закључку „Архитектонски концепт: објект стварности и објект илузије“ сумирају се резултати, закључци и достигнућа претходних истраживања, са посебним освртом на њихов значај и аутентичану вредност у архитектури. Провера хипотеза уједно представља увод у правце за нова и даља истраживања. За архитектуру – то је ново стварање.

3. ОЦЕНА ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1. Савременост и оригиналност

Истраживање кандидаткиње Снежане Д. Веснић представља оригиналну и аутентичну научну студију о концепту и архитектонском концепту. Значај и важност предложеног истраживања је првенствено у научној интерпретацији и испитивањима појма „концепт“, која до сада није био темељно истраживан у архитектонском дискурсу.

Савременост дисертације **„Филозофија и естетика архитектонског концепта: објект стварности и објект илузије”** првенствено се налази у препознавању предмета рада – „архитектонског концепта“ – као кључног у стваралачким архитектонским процесима савремене архитектонске теорије и праксе. Конституисање проблема у теоријском, првасходно филозофском пољу из пројектантске позиције посебно указује на актуелност и оригиналност рада, али и тежину методолошког поступка. Актуелизовање једног од основних појмова архитектонске теорије и праксе – архитектонског концепта, за који, не постоји свеобухватна и прецизна дефиниција или теорија, даје овој дисертацији посебну тежину.

Са пројектантског аспекта рад потпуно уводи нове савремене методе и тематизације могућности нових пројектантских концепција, редефинишући или утемељујући аутора архитектуре као континуирано конституишућег субјекта подједнако ангажованог у теоријски и практично. То имплицира нове могућности у дефинисању статуса савременог архитектонског пројекта и актуелних пројектантских пракси.

Важно је истаћи да су увођењем проблема дефиниције појмова и појмовних структура, у научну област Архитектонско пројектовање и савремена архитектура, не само тематски постављени и отворени кључни проблеми дисциплине архитектуре, већ су и пројектоване могуће филозофске рефлексije. То значи да је у савременом контексту кандидаткиња у рада проблематизовала и постојеће филозофске теорије, плафторме и пројекте, те посебно указала на (не)прецизност филозофског речника на који се може наслонити или којим се може подупрети архитектонска филозофија. Ово имплицира потврду интенционалности рада за конституисањем сопственог архитектонског речника.

Оригиналност дисертације посебно се истиче на три нивоа. Прво, приступ кандидаткиње којим избор предмета рада инструментализује кроз комплексне архитектонско-филозофске ситуације уводећи филозофске појмовности као континуирану концептуалну анализу и критику. Друго, специфичним методом који је изградила током истраживања доследно пратећи свој предмет рада, ангажовањем и уочавањем прецизних аутентичних разлика филозофских концепата и концепција, кандидаткиња је престапањем у други дискурс употребила као аналитичан метод у свом, архитектонском дискурсу. И треће, истраживачки карактер кроз симулацију пројектантског процеса преклапајући логичко мишљење, апстракцију, специфичне математичке функцији и на крају интуицију архитекте, чине овај рад крајње аутентичним и оригиналним.

3.2. Осврт на референтну и коришћену литературу

У директној спреси са циљевима, али и методом ове дисертације, који су у својим крајњим консеквенцијама упућени савременом архитектури – пројектанту и теоретичару, избор литературе доноси специфичан простор где размена филозофских и

архитектонских идеја и концепција постаје могућа. Посебна пажња у почетној фази истраживања дата је текстовима које су писали архитекте са значајном пројектантском праксом, као што су Корбизје (Le Corbusier), Питер Ајзенман (Peter Eisenman) и Бернар Чуми (Bernard Tschumi). С развијањем специфичног метода, увођени су филозофски текстови којима су се остваривале нове везе, односи и посебан амбијент за читање литературе. У том смислу, током истраживања нарочито се издвојило читање Делезових (Gilles Deleuze) књига и заједничких радова Делеза и Гатарија (Félix Guattari). Осим покушаја тумачења и примене њихових теорија и концепата у архитектонском контексту, њихови „пројекти“ читани су са интенцијом да се путем њиховог „стила“ разумевања савременог света протумачи и свеобухватни савремени архитектонски контекст. Блиско овом регистру постављени су радови Лудвига Витгенштајна, Фридриха Ничеа (Friedrich Nietzsche) и Мишела Фукоа (Michel Foucault). Њиховим радовима посвећена је особита пажња, препознавајући у њима могућу и важну архитектонску критику. У том смислу Витгенштајнова дистинкција концепт-концепција, или Ничеово раздвајање аутора и његовог дела, или Фукоово „поништавање“ аутора, прочитани су са могућим (архитектонским) грешкама са идејом и намером да се употребе као чист аналитични инструмент, и изван свега доведу у везу аутора и његово стварање. За архитектуру посебно инспиративан материјал доноси Адорнова (Theodor W. Adorno) теорија или разматрање идентитета или (не)идентичног субјекта. Засебан фрагмент или слој дискурса који се препознаје у дисертацији представља оно што кандидаткиња назива морфолошким теоријама или теоријама и концептима који имају директне архитектонске метафоре. То су Лајбницева (Gottfried Leibniz) „монада“, Делезов концепт набирања и ризома, Слотердајкова (Peter Sloterdijk) теорија сфера, Латурова (Bruno Latour) теорија мрежа. И коначно, неколико Деридиних (Jacques Derrida) текстова значајни су за архитектонско разумевање могућности стварања помоћу речи. У богатом и разноврсном спектру филозофа, од Платона, преко Волфа, Канта и Хегела, до савремених филозофа, ова се дисертација заправо може читати асиметрично, што значи да се преко читања пројекције употребљених теорија и склопова овог рада читалац увек може вратити на фундаментална филозофска тумачења, на пример субјекта и објекта, идеје интенционалности, потенцијала и потенције, и мноштва других испреплетаних односа.

Основну литературу чине радови из две научне области – архитектуре и филозофије – док су у категорији опште литературе радови из других научних дисциплина (историје и теорије уметности, математике, физике и психологије, као и неколико текстова ван научних оквира који су коришћени за сагледавање ширег контекста рада). Општа литература даје свеобухватан контекст истраживачког поља и амбијента, чинећи специфичну контингенцију за анализу тема, феномена и случајева, с капацитетом да се трансгресивни предмет и проблем истраживања ове дисертације увек врати у основно уско поље истраживања, без апстраховања његових изван дискурзивних аспеката. Оно што је важно је да кандидаткиња успоставља оригиналну методологију избора литературе, све време базирајући се на настојању да се у изради дисертације, као примарна, одржи архитектонска позиција истраживања. У том контексту начин употребе литературе је архитектонски, без намере да се дословно филозофски тумачи, па је примарни фокус на логичком закључивању и прецизности тумачења и задржавање позиције у оквиру свог научног поља.

Како је истраживање конципирано као студија која се бави испитивањем и тумачењем појма „концепт“ у савременој теорији и архитектонској филозофији, литература коју је кандидаткиња користила обједињује комплексну и пажљиво изабрану литературу,

посебно откривајући теорије и мишљења које доводе у везу важне филозофске и архитектонске појмове, концепције и концепте. Истраживање се ослања на архитектонско читање богате филозофске литературе и бројних релевантних извора, али и истраживање књига и текстова недовољно ангажованих теоритичара у архитектонском дискурсу као што су Џери Фодор, Ибер Дамиш или Бернард Штиглер. Избор и обим библиографских јединица (у попису библиографских извора наведено је 195 јединица), указује на то да је кандидаткиња успела, да поред кључних теоријских расправа и литературе која је релевантна у референтним оквирима области које истражује, препозна специфичне јединице, аутентична мишљења и теорије које значајно могу допринети новим мишљењима и архитектонској филозофији.

Посебан значај овог истраживања је намера да се укаже на неопходност дефинисања аутономног архитектонског речника. У том смислу кандидаткиња је у истраживању посебну пажњу посветила читању речника и истраживању онтологије појмова, дефинишући их у архитектонском дискурсу. Осим тога, упоредно читање на матичном језику и оригиналних дела, као и поређење превода, допринели су језичкој прецизности ове тезе, али и њеним исходима. У том, као и концепцијском смислу, посебно се издваја обимна литература Жил Делеза: са Kler Parne, *Dijalozi* (Beograd: Fedon, 2009); *Différence et Répétition* (Paris: Presses Universitaires de France, 1968); *Difference and Repetition* (New York: Columbia University Press, 1994); *Razlika i ponavljanje* (Beograd: Fedon, 2009); *Bergsonizam* (Beograd: Narodna knjiga Alfa, 2001); *The Logic of Sense* (New York: Columbia University Press, 1990); *Francis Bacon, The Logic of Sensation* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 2003); *The Fold: Leibniz and the Baroque* (London: Athlone Press, 1993); *Cinema 2: The Time-Image* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1989); *Empiricism and Subjectivity: An Essay on Hume's Theory of Human Nature* (New York: Columbia University Press, 2001). Са Feliks Gatarijem *Qu'est- ce que la philosophie?* (Paris: Les éditions de minuit, 1991); *What is Philosophy?* (New York: Columbia University Press, 1994); *Шта је филозофија?* (Нови Сад: ИК Зорана Стојановића, 1995); *ANTI-EDIP. Kapitalizam i shizofrenija* (Novi Sad: IK Zorana Stanojevića Sremski Karlovci, 1990); *A Thousand Plateaus Capitalism and Schizophrenia* (Minneapolis, London: University of Minnesota Press, 1987) и *Capitalisme Et Schizophrénie: Mille Plateaux* (Paris: Les Éditions de Minuit, 1991).

За истраживање и развијање концепција ове дисертације, посебно су значајни текстови Жак Дерида (Jacques Derrida): *Edmund Husserl's Origin of Geometry: An Introduction*. Lincoln and London: University of Nebraska Press, 1998.; *Writing and Difference*. New York: Routledge, 2001.; *Pisanje i razlika*. Sarajevo: „Šahinpašić“, Biblioteka Diskursi, 2007.; *L'écriture et la Différence*. New York: Routledge, 2001.; „Architecture Where the Desire May Live“, Interview with Eva Meyer, 1986., u *Rethinking Architecture: A reader in cultural theory*, Neil Leach ed. New York: Routelge, 1997.; *Signeponge-Signsponge*. New York: Columbia University Press, 1984. као и са Питером Ајзенманом, *Chora L Works: Jacques Derrida and Peter Eisenman*. The Monacelli Press, 1997.

За тумачење испитивање теорија субјекта и објекта, посебну важност имају идеје Теодора Адорна (Adorno, Theodor. *Negative Dialektik*. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag, 1966) посебно ишчитане у тексту Adorno, Theodor. „Zu Subjekt und Objekt,“ in *Gesammelte Schriften in 20 Bänden - Band 10: Kulturkritik und Gesellschaft. Prismen. Ohne Leitbild. Eingriffe. Stichworte. Anhang. 2 Bände* (Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag:

2003), 741-758, и Крстић, Предраг. *Субјект против субјективности: Адорно и филозофија субјекта*. Београд: ИФДТ, 2007.

За ову докторску дисертацију су од посебног значаја, и коришћени су као примарни извори, радови архитектата Ле Корбизјеа и Бернарда Чумија, али и посебно Питера Ајзенмана чијим се теоријама овај рад у извесном смислу супротставља. Ту спадају оригинали и преводи Ле Корбизјеа: *Ka pravoj arhitekturi*. Београд: Грађевинска knjiga, 1999.; *Vers Une Architecture*. Paris: Les Éditions G. Crès Et C, 1925.; *Le Poème de l'Angle Droit*. Paris: Éditions Tériade, 1955.; *Oeuvre complète, Vol. 1: 1910-1922*. Zurich: Éditions d'Architecture, 1990. Књиге Бернарда Чумија *The Manhattan Transcripts*. London: Wiley, 1995., *Arhitektura i disjunkcija*. Zagreb: AGM, 2004., *Architecture Concepts: Red is Not a Color*. New York: Rizzoli, 2011., и *Notations: Diagrams and Sequences*. London: Artifice Books on Architecture, 2014., чине важне изворе за истраживање и тумачење архитектонског концепта. Свеукупни теоријски и практични рад Питера Ајземана и посебно: "Folding in Time. The Singularity of Rebstock," in *Folding in Architecture*, ed. Greg Lynn, 38-42. Chirchester: Willey-Academy Press, 2004., „Diagram: An Original Scene of Writting.“ In *The Diagrams of Architecture*, ed. Mark Garsia, 92-103. London: Chichester Wiley, 2010., *O idealnom objektu arhitekture: izabrani tekstovi I*, ur. Petar Bojanić i Vladan Đokić. Београд: Универзитет у Београду – Архитектонски факултет, 2013., предавање „Peter Eisenman: Project or Prectice?“, Architecture Fall, 2011, Lecture Series - September 30, 2011 at Grant Auditorium и *Peter Eisenman: In Dialogue With Architects And Philosophers*. Djokić, Vladan & Petar Bojanić, eds., Milan: Mimesis International, 2017., дају комплексну основу за истраживачке протоколе ове дисертације.

Као интенција да се у дисертацији задржи али и испита архитектонска пројектантска позиција, посебна пажња је посвећена не великом теоријском опусу архитектке Жан Нувела. У том смислу коришћен је доступна материјал: *Jean Nouvel: Architecture is listening*. Filmed by Germain Ferey, Edited by Martin Kogi, Produced by Marc-Christoph Wagner. Copyright: Louisiana Channel, Louisiana Museum of Modern Art, 2014.; *Jean Nouvel Les traits de l'architecte*. Video recording, France Television Distribution. (2009).; Jean Nouvel in interview with Peter Hyatt. <https://vimeo.com/52043845>.; "With new technology you can lie". Imagina - the 3D technology's European trade fair, Montecarlo, 2010., као Baudrillard, Jean i Jean Nouvel. *Singularni objekti - Arhitektura i filozofija*. Zagreb: AGM, 2008.

3.3. Опис и адекватност примењених научних метода

Оригиналност и аутентичност методологије израде дисертације видљива је у истраживачком и аналитичком карактеру апстрактне логике која инструментализује интуитивно деловање пројектанта-теоретичара сукцесивном применом филозофских концепција. Свеобухватни метод овог истраживања близак је Хегеловој поставци на који се кандидаткиња позива, и који одређује да метод мора у потпуности одговарати предмету истраживања, односно ономе на шта се примењује. Због тога се кроз метод ове дисертације може сагледати и унутрашња организација или структура садржаја њеног „предмета“. Посебно наглашену везу између предмета и метода истраживања чини зависни релациони однос архитектонског концепта и метода како се овај дефинише у дисертацији, па је у том смислу, метод овог рада је у извесној мери производ његовог предмета, а конституисање метода и предмета рада је узрочно-

последично и ауторефлексивно. Због тога се метод овог истраживања модификује континуално, логички и интуитивно обликује постигнутим сазнањима у приближавању предмету рада.

Методолошка структура ове дисертације базично је постављена у два интегрисана приступа:

1) Структурирање метода први је приступ који кандидаткиња поставља у истраживању и то као аналогију метода процеса пројектовања, који је увек индивидуалан и специфичан. То значи да је ово истраживање започело као чист пројектантски метод, са идејом интеграције самог метода и структуре рада, пројектовањем његовог предмета. Хронолошки, истраживање полази од анализе и концептуалне анализе како би се дошло до прецизне употребе појмова и елемената који ће се увести у даљем истраживању, попут елемената пројектовања. Други корак је дедуктивни метод, којим се „у радњу уводи“ предмет рада, попут архитектонских тематизација, што треба да омогући и анализирање услова у којима се предмет рада истражује, да би се у његовом централном делу у потпуности прешло на индуктивни метод у намери да се тај предмет рашчлани и разгради. Пре него кандидаткиња пређе из овог режима или се врати на дедуктивни метод (у сврху провере и метода и резултата), у завршној фази истраживања уводи се експериментални пројектни метод, односно истраживање путем пројекта.

2) Пројектовање метода други је приступ којим се у оквиру сваке фазе истраживања развија и пројектује „микрометодолошки“ образац, као идеја о дестабилизацији, или тачније критици архитектонског дискурса и отварању могућности да се архитектонски елементи тумаче и употребљавају на другачије начине. Сукцесивно смењивање научних и интуитивних метода оправдање налази у специфичном трансгресивном предмету рада, као иманентни метод, онај што се непрекидно одређује самим предметом истраживања. У овако формулисаној методолошкој систему, класичним методама појмовне аналитичности истражују се управо услови пројектоване сфере: приближавање предмету рада а) апстраховањем и уз враћање на синтезу, али и, на (пост)структурализам, б) компарацијом са питањем објекта, в) функцијом реверзибилне индукције на супротности и тиме на нове партикуларности тумачења, г) рекурзивном функцијом примењеном на правило избора елемента рекурзивне замене и д) заменом теза на пољу почетних услова, док се е) експериментом проверава капацитет „савршеног сна“.

Посебну специфичност овог рада чини аутентичан методолошки концепт, који се креирао током истраживања, а то је „понављање разлике“. У овом методу разлика је увек дефинисана као посебност (партикуларност) која се појављује као вишак у односу на утврђену вредност. Истраживачки метод подразумева транспоновање филозофског концепата у архитектонски контекст којим се проблематизује предмет рада. Циљ је да се трансформацијом филозофског концепта дође до прецизности и јасноће критичког сагледавања архитектонског концепта, којем филозофски концепти доносе једну врсту логичког реда, доследност и стабилност, и истовремено се употребљавају за стварање стратегије „разликовања“ и произвођења новог. Модели које кандидаткиња ствара овим истраживањем и употреба филозофских концепата се допуњују и комбинују, постајући нови пројектантски контингент. Зато ова дисертација доноси методолошки новум и предлаже једну акцију ослобађања разлике, која постаје услов за ново стварање „различитог“, то јест аутентичног у архитектури.

3.4. Применљивост остварених резултата

Крајња утилитарна димензија резултата ове дисертације усмерена је ка операционализацију концепција и архитектонских концепта у односу на њихову улогу и значај у процесима архитектонског пројектовања и стварању архитектонске филозофије ако аутономне дисциплине. Применљивост остварених резултата у овој докторској дисертацији могу се очекивати у неколико важних категорија, равноправно у архитектонској теорији и архитектонској пракси, и то првенствено:

- 1) стварање новог аутентичног архитектонског речника и дефинисање архитектонског појмовног система.
- 2) конституисању архитектонске филозофско-естетске платформе
- 3) развој идеје о институционализацији Архитектонске филозофије
- 4) развијање и увођење нових методолошких модела и инструмената у архитектонској теорији и савременом архитектонском пројекту
- 5) дефинисање филозофије и естетике архитектонског концепта.

Осим ових прагматичних примена, резултати ове дисертације могу се ставити у функцију других дисциплина, првенствено уметности и филозофије, али и бити важан прилог развоју веза архитектуре са другим дисциплинама. Кроз конкретан допринос изградњи екстензивне дисциплинарне размене знања и искустава, фрагментарна достигнућа овог рада имају капацитет да тумаче све сложености које се пред архитекту данас постављају. Питања која је овај правац истраживања формулисао, уједно су и доприноси на унапређењу методолошких модела за пројектовање, представљајући концепцијске одговоре на променљивост услова савременог архитектонског контекста. Овим резултатима се обезбеђује развој методологије истраживања кроз пројектовање и развој архитектонске филозофије, чиме резултати чине важан допринос актуелном и будућем архитектонском образовном моделу.

3.5. Оцена достигнутих способности кандидата за самостални научни рад

Докторска дисертација „Филозофија и естетика архитектонског концепта: објект стварности и објект илузије Снежане Д. Веснић показује да кандидаткиња поседује способност за самосталан научно-истраживачки рад на високом степену, да је овладала теоријским знањима и истраживачким методама из архитектонске теорије и архитектонског пројектовања, и посебно препознавањем теоријских поља на које се ове две матичне области ослањају. Кандидаткиња је показала потребну вештину да самостално уочи и издвоји иновативан проблем и позиционира га у релевантан савремен контекст. То се огледа у чињеници да је кандидаткиња у процесу израде рада вешто владала различитим методама научног истраживања и повезивањем знања, метода и теоријских фокуса, не само из области теорије архитектуре, већ и шире теоријско-методолошке истраживачке платформе. Дисертација указује и на способност кандидаткиње да свеобухватно и универзално постави концепт истраживања и пројектује концепције којима изводи научну интерпретацију релевантних извора, и тако оствари вредну научну синтезу. Свежина проблема, циљ и полазне хипотезе истраживања, примена адекватне научне методологије али и особеног методолошког

поступка, довели су до научно релевантних закључака. Комисија сматра да кандидаткиња влада вештинама употребе разноврсних и особених научних метода истраживања. Будући да је предмет рада захтевао значајан искорак у филозофију као својеврсан деконструктивистички процес, разумевање и владање архитектонском позицијом кандидаткиње у системима унутар комплексног и тешког самозадатог контекста, показује висок степен разумевања архитектуре и филозофије. Кандидаткиња је кроз формирану методологију и концептуални оквир истраживања показала аутентичну способност дефинисања и обраде специфичне теме. Комисија сматра да научни рад, ширина и зрелост бављењем комплексном тематиком и вештина операционализације исте, на докторској дисертацији Снежане Д. Веснић, прецизно показује квалитетан сензибилитет и афинитет кандидаткиње која је у потпуности способна за самостални научно-истраживачки рад.

4. ОСТВАРЕНИ НАУЧНИ ДОПРИНОС

4.1. Приказ остварених научних доприноса

Основни научни допринос дисертације огледа се у проблемском и тематском проширивању тема које су од значаја за проучавања теорије архитектуре, методологије архитектонског пројектовања, али и у утврђивању референтног оквира истраживања и деловања у области архитектонског пројектовања и савремене архитектуре. Научни доприноси ове дисертације сагледиви су у два правца. Први правац је филозофско-теоријски и првенствено је упућен на допринос конституисању архитектонске филозофије и филозофско-естетске платформе архитектуре. У том контексту посебан допринос рада јесте развијање прецизне архитектонске терминологије, што доноси својеврсан речнички и лингвистички капацитет за коришћење резултата овог рада у даљим и комплексним архитектонско-филозофским истраживањима и пројектима. Осим термилолошких систематизација, рад доноси слојевите филозофско-архитектонске концепције које се даље могу интерпретирати, тумачити и користити као критички инструмент у архитектонским фундаменталним теоријама и теоретизацијама. Други правац је једнако значајан као и први, јер се научни доприноси овог истраживања директно могу употребити као платформа за развој посебних методологија, стратегија и техника у процесу пројектовања. Дисертација је у целини структурирана као систем нових метода и техника у области истраживачког пројектовања и архитектонске теоретизације. Основни амбијент дисертације јесте савремени тематски оквир, што истраживање у свакој фази усмерава на будуће пројекције, односно на дање унапређење научних доприноса.

Комисија сматра да докторска дисертација кандидаткиње Снежане Д. Веснић посебно доприноси развоју уже научне области архитектонско пројектовање и савремена архитектура, и као основне доприносе који предметно истраживање издваја од до сада спроведених истраживања из ове области, наводи следеће научне доприносе:

- проширење теоријских сазнања о концепту и архитектонском концепту.
- дефиниција првог и другог објекта архитектуре.
- систематизација појмовне структуре филозофско-архитектонског речника (појам, идеја, концепт, концепција).
- дефинисање фундаменталног архитектонског речника кроз појмове, појмовне склопове, синтагме, и техничке појмове: склопове: идеја, концепција, концепт и архитектонски концепт; план, дизајн, пројект, позиција, пројекција, перспектива и

геометрија, виртуелно, актуелно, аналогно, дигитално; фикција, метод и процес; стварност и илузија, субјект и објект, платформа, и сан.

- концептуална анализа склопова: субјект-објект, аутор-дело, стварност-илузија и фикција-грешка и дефиниција разлике концепт – концепција, дизан – пројект, концепт – пројект.
- допринос методологији архитектонског пројектовања кроз увођење специфичних концепција и конкретних смерница у процесу пројектовања.
- пројектовање темеља за даља истраживања савремене архитектуре која концепцијским питањима трансформације дисциплине архитектуре.
- анализа појавног и појмовног аспекта архитектонског концепта
- анализа онтологије, генезе и морфогенезе архитектонског концепта
- анализа и разградња пројектантских принципа у тумачењу естетике архитектонског концепта
- тумачење *идеалног објекта*.

У посебну групу доприноса спадају идентификације, формирања и успостављања односа и режима, који се могу разврстати:

- идентификовање посебних метода, стања и појава у пројектантском процесу: апстракција, „чисто беспредметно“ и суперсиметрија.
- успостављање аутономних модела и функција: рекурзије, реверзибилности, интеграције и суперпонирања (између субјекта, првог објекта и другог објекта).
- објашњење методолошког концепта детериторијализације,
- успостављање и објашњење теоријског модела *објектност архитектонског концепта*
- дефинисање филозофско-естетске платформе стања „Савршени сан“.

Коначно, кандидаткиња је остварила укупан и темељан увид у до сада неистражену грађу која се непосредно или посредно односи на појмовност „концепта“ чиме је дисертација обухватила нова и оригинална сазнања о предмету и проблему истраживања. Тиме је остварен и значајан допринос унапређењу знања у матичној научној области, као и основа за даља истраживања у матичној и њој блиским научним и уметничким областима, али и филозофији.

4.2. Критичка анализа резултата истраживања

Полазна премиса кандидаткиње истакла је својеврсну апорију која је оптерећивала не само филозофско наслеђе разумевања појма „концепт“ већ и архитектонску теорију и праксу и провизорну употребу речи „концепт“ и у филозофији и у архитектури. Истраживање кандидаткиње се кретало између два подједнако проблематична решења: између редукције на филозофске концепте и теорије и архитектонско тумачење кроз актуелне феноменолошке и дизајнерске стратегије. Кандидаткиња је вешто осцилирала између ова два поља тражећи простор и време да изложи тај феномен „архитектонског концепта“ посредством статичких категорија као и временске динамике филозофије и архитектуре. У иновативним и можда превише смелим, ипак доследно развијаним увидима у те логичке тешкоће, кандидаткиња је прецизним читањем филозофских текстова архитектонском интуицијом успела да захвати појам „концепт“ и понуди потпуно нову дефиницију (пост)структуралности архитектонског концепта. Допринос кандидаткиње састоји првенствено се у указивању да ни архитекти као и филозофи немају одговоре на шта је ново и шта је следеће, шта је заправо питање будућности, већ као модел предлаже „концепт“ као објект стварања и субјект који ће стварати.

Колебања кандидаткиње између атемпорализације и свођења времена на садашње пројектантско ангажовање кроз савремени пројект, само потврђују архитектонску позицију истраживача интенционално усмереног ка недостижном у парадоксу императива архитектонског објекта. Истичући да ни велике филозофске концепције ипак не морају доносити кохерентне теорије, кандидаткиња демонстрира појмовне и концептуалне разлоге због којих повремено оставља могућност грешке или недоследности, како би створила привид илузије као потврду да савршени сан постоји кроз архитектонски концепт.

Тема рада је поред свих контекстуалних потешкоћа прецизна, научно је заснована и представља оквир заокружене истраживачке целине, у чију структуру је уграђена и моделска провера теоријских претпоставки. Проблем рада је формулисан на начин који га чини значајним за савремену архитектонску теорију у области архитектонске филозофије. Хипотезе рада су постављене јасно, засноване на теоријским оквирима проширеног архитектонског дискурса филозофским разматрањима, и као такве проверљиве су пресеком ова два основна дискурса. Коришћени научни методи истраживања адекватни су у односу на постављене хипотезе, формулисани предмет и структуру истраживања. Структура самог рада је таква да даје увид у претходне информације о предмету истраживања и ствара оквир за ново тумачење хипотетичких поставки.

Кандидаткиња је написала дисертацију која доноси прву систематичну и обухватну студију појма „концепт“. Начин на који је то урадила је значајан пошто су консултоване релевантне референце на језицима оригинала, али и изузетно обимна литература важна за увид у пројектантске процесе. Анализе су прецизне и свестране, узимају се у обзир и различите могућности приступа и тумачења истога феномена, али се исто тако сродни увиди групишу у засебним целинама рада, с намером да се поједине концепције и аргументи повежу током целог истраживања, да би се на тај начин заокружили и појмовно мапирале поједине стратегије и концепције тумачења. Вођена високо развијеним осећајем за сложеност проблематике којом се бави, и тежином проблема истраживања, кандидаткиња је избегла опасност да остане фасцинирана својом предметом рада и задржи се не само на аналитици и наративу многобројних и тешко прегледних аспеката, већ да понуди сопствени систем и нове концепте и концепције током тумачења истих.

4.3. Верификација научних доприноса

- M 23** Vesnić, Snežana. “What Is an Architectural Concept? The “Concept” of Deleuze and “Project” of Eisenman.” *Philosophy and Society*, 4 (2017): 1122-1136. ISSN 0353-5738
- M 24** Vesnić, Snežana. ”The Philosophical Platform of the Architect. Why Philosophers Make Such Good Drawings?”, *Serbian Architectural Journal* (Belgrade: University of Belgrade - Faculty of Architecture), Vol. 9, No.3 (2017): 201-216. ISSN: 1821-3952
- M 33** Vesnić, S., V. Milenković, T. Stratimirović: “New Belgrade Skyline: Continuity, Paradoxes and Desires”. In Vaništa-Lazarević, E. et al. (eds.)

Proceedings of the First International Academic Conference on Places & Technologies 2014. University of Belgrade – Faculty of Architecture, 2014 pp. 416-423 / ISBN 978-86-7924-114-6 Available from: Places & Technologies Site: placesandtechnologies.eu.

- M 33** Vesnić, S., V. Milenković. “Modernity Blur,“ Book of Abstracts of International Conference on “Changing Cities”: Spatial, morphological, formal & socio-economic dimensions, Proceedings of the International Conference on “Changing Cities”: Spatial, morphological, formal & socio-economic dimensions, Grafima Publications, Thessaloniki 2013, Book: 118. CD: 580-584. / Book: ISBN 976-960-6865-64-0, CD ISBN: 978-960-6865-65-7.

5. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

На основу прегледа и детаљне анализе докторске дисертације кандидаткиње Снежане Д. Веснић, Комисија констатује да је дисертација написана у складу са одабраном темом, и да су структура дисертације, проблем и предмет истраживања, примењени научни методи и научне хипотезе у складу са пријавом теме за коју је Универзитет у Београду дао сагласност. Дисертација у потпуности задовољава научне критеријуме, како у погледу квалитета и научне аргументације, тако и у погледу остварених резултата, научних доприноса и применљивости за будућа истраживања. Кроз израду дисертације, као и кроз друге верификације и објављене радове, кандидаткиња је показала способност за самосталан научно-истраживачки рад.

Докторска дисертација Снежане Д. Веснић представља оригинално и самостално дело, рађена је аргументовано и систематично, утемељена на изворима обимне и добро одабране литературе. Кандидаткиња је урадила обухватну студију појма „концепт“ у теорији и филозофској историји архитектуре. Комисија топло препоручује да се рад што пре објави на овом језику као и на енглеском језику.

На основу свега претходно наведеног у Реферату, Комисија предлаже Научно-наставном већу Архитектонског факултета Универзитета у Београду да се докторска дисертација под називом „**Филозофија и естетика архитектонског концепта: објект стварности и објект илузије**“ кандидаткиње Снежане Д. Веснић, дипломираног инжењера архитектуре прихвати, изложи на увид јавности и упуту на коначно усвајање Већу научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду.

У Београду, април 2018. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

.....
др Владан Ђокић, редовни професор, ментор
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет

.....
др Владимир Мако, редовни професор, члан комисије
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет

.....
др Петар Бојанић, редовни професор / научни саветник, члан комисије
Универзитет у Београду, Институт за филозофију и друштвену теорију

.....
Дејан Миљковић, ванредни професор, члан Комисије
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет